

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Subjectum peccati etiam est intellectus sensitivus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

quippe, quod est virtuosus, adhibet majorem diligentiam ad illa evitanda quam alius. Ratio secundi est, *primò* ab opposito, quod homo virtuosus propter majora auxilia & media facilius possit evitare peccata, ideoque illa committendo sit negligentior. *Secundò*: quia quanto quis majora accepit beneficia, tanto magis est ingra-

rus deliberatè offendendo suum benefactorum. *Tertiò*: quia ex peccato hominis virtuosus, vel in aliquo majori gradu constituti plures scandalorum occasionem accipiunt. *Quartò*, quia multa sunt peccata, quæ altiori vel sanctiori statui specialiter repugnant, sicut injustitia statui Principis, fornicatio statui Religiosi, vel Sacerdotis, &c.

DISPUTATIO XXI.

DE

Subiecto peccatorum.

Non est sermo de remoto subiecto, quod haud dubiè est creatura rationalis, sed de proximo, sive potentis animæ. Neque loquimur de peccato in esse actus physici spectato, quo sensu rursus certum est, peccatum in potentis, imò & membris externis subiectari posse? quis enim dubitet, impudicum aspectum femine hoc modo consideratum in oculo, illicitam deambulationem in locomotivâ & membris exterioribus residere? Quæritur ergo cum S. D. hîc q. 24. utrùm peccatum moraliter spectatum, partim secundum rationem voluntarii, partim secundum formalem rationem malitiæ, & deformitatis, subiectetur in potentis à voluntate distinctis, nempe ratione, [cuiusque superiori vel inferiori] appetitu sensitivo, &c. & quia non minus utilior, quam potior questio hoc loco moveretur de morosa delectatione & consensu in actum, eidem paulò operosius immorabimur.

ARTICULUS I.

An præter voluntatem detur aliud subiectum formalis peccati?

SUMMARIÆ.

1. Quoad rationem voluntarii omne peccatum est in voluntate.
2. Membra & sensus externi non sunt subiectum peccati formalis.
3. Voluntas est subiectum peccatorum etiam quoad rationem malitiæ.
4. Peccatum formaliter subiectatur etiam in ratione, & appetitu sensitivo.
5. Probat ex habitibus.
6. Objectiones.
7. Solvuntur.

§. I.

Subiectum peccati etiam est intellectus & appetitus sensitivus.

1. **C**ertum est primò, quod omne peccatum quoad rationem voluntarii intrinsecè subiectetur in voluntate. Cujus ratio est: Omne peccatum in tantum est voluntarium, in quantum elicitive vel imperitive, directe, vel indirectè est à voluntate: si elicitive, tunc est ipsemet actus voluntatis; si imperitive, tunc saltem dependet ab actu pratico imperii, in quo actus voluntatis includitur. Item si directe est à voluntate, tunc est propter actum voluntatis formaliter, aut virtualiter influentem; si indirectè, tunc etiam vel propter aliquem actum voluntatis, qui est causa vel occasio omittendi, vel certè propter liberam cessationem, & dormitionem voluntatis, hîc & nunc omittentis actum, quem posset & deberet

ponere; sed omnibus istis modis voluntarium intrinsecè est in voluntate.

Nec refert, quòd S. D. q. 15, de ver. a. 3, ad 1, dicat: *Peccatum dicitur esse in voluntate non sicut in subiecto, sed sicut in causa.* Nam Resp. mentem S. Doctoris esse, quòd non omne peccatum sit in voluntate secundum rationem deformitatis & malitiæ, bene autem secundum rationem voluntarii; nam hoc ipso, quòd omne peccatum sit in voluntate tanquam causa, etiam est in ipso subiective, quatenus id, ratione cuius causatur & pendet à voluntate, est intrinsecè in voluntate.

Certum est secundò. Membra, vel potentias sensitivas externas non esse subiectum peccati formaliter sumpti; nam ubi nulla reperitur, quod imperfecta & participata indifferentia aut libertas, ibi peccatum formaliter non subiectatur; sed in membris & sensibus nulla est ipsa libertas vel indifferentia reperitur; membra quippe tantum sunt organa & instrumenta operandi, serviliter subiecta despotico rationis imperio; unde nec sunt alicujus habitus virtuosus vel vitiosus capacia. Idem dixeris de potentia & loco-motiva, quæ sunt determinatæ ad unum suosque actus ex necessitate producant.

Certum est tertio. Peccata etiam quoad rationem malitiæ formalis & moralis in voluntate subiectari: quia cum voluntati per se primo competat formalis ratio liberi & voluntarii, usque sit proprium versari circa finem, & quidem ultimum, propterea ratio libera deordinatur à desin-

à debito fine, quæ est formalis malitia peccati, maxime in actibus voluntatis, ad eoque peccata quoad malitiam moralem subiectivè in voluntate reperiuntur.

CONCLUSIO. Peccatum quoad variationem malitiæ etiam quandoque in ratione & appetitu sensitivo subiectatur S. D. a. 2.

Probatum primò. In iis potentiis peccatum formaliter reperitur, quarum actus ex propria ratione potentia possunt esse inordinati; sed actus intellectus & appetitus sensitivi seu sensualitatis possunt esse inordinati ex propria ratione potentia intellectiva & appetitiva: ergo. Major inde patet, quia cum peccata intellectus & sensualitatis sint actus immanentes, si ratio deordinationis potest adscribi principio à quo vitaliter procedunt, non erit major ratio, cur non sint æquæ in suis potentiis, quantum ad rationem deordinationis, quam quantum ad rationem physicæ entitatis. Minor verò probatur. Erroneum dicitur intellectus, vi cuius voluntas deficit à fine ultimo, & lege æternâ, est actus inordinatus ex propria ratione intellectus, quia voluntatem dirigere & esse radicaliter indifferentem, est proprium intellectus ex propria linea & ratione: sed iste actus est inordinatus secundum rationem proximam directionis radicaliter indifferentis: ergo est inordinatus ex propria ratione intellectus.

Rursus: Turbare iudicium rationis, eiusque imperio oblectari, habetur ex propria ratione appetitus sensitivi, qui freno iustitiæ originalis destitutus inclinatur in objectum delectabile, etiam non obstante contradictione rationis: sed hæc est quedam inordinatio, quæ reperitur in actu & motu sensualitatis: ergo etiam in actu appetitus sensitivi reperitur inordinatio proveniens ex ratione principii.

Probatum secundò. In quo subiecto sunt habitus vitiosi, in eodem sunt actus vitiosi secundum formalem suam malitiam & deformitatem: sed in intellectu & appetitu sensitivo reperiuntur habitus vitiosi; in illo quidem habitus infidelitatis, hæresis, erroris, imprudentiæ, &c. in isto intemperantiæ, iræ &c. Unde etiam in iisdem potentiis reperiuntur virtutes oppositæ, nempe in intellectu fides, scientia, prudentia: in appetitu sensitivo temperantia, mansuetudo, &c. ergo in istis potentiis subiectantur peccata etiam secundum formalem rationem malitiæ. Major probatur: tum quia non minus habitus sunt moraliter vitiosi, quam actus; unde si habitus secundum moralem vitiositatem sunt in istis subiectis, etiam actus erunt: tum quia habitus vitiosus contrahitur per actus quatenus vitiosos, & expellitur per actus contrarios, ut virtuosos: tum quia habitus vitiosus similes actus vitiosos producit, & per ipsos intenditur.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò. Si malitia moralis intrinsecè reperitur in potentiis à voluntate distinctis, sequitur, eandem numero malitiam reperiri

in pluribus subiectis; sed hoc est contra doctrinam S. D. in qua idem numero accidens non potest simul esse in pluribus subiectis. Sequela probatur: In peccato v. g. morosæ delectationis peccati malitia simul esset in appetitu sensitivo, in quo oritur delectatio; secundò in voluntate, quæ consentit; tertio in ratione, quæ illis motibus non contradicit.

Secundò. Quæ per analogiam ad aliud denominantur, extrinsecè denominantur: sed actus potentiarum à voluntate distinctarum denominantur peccaminosi per analogiam & ordinem ad actum voluntatis, ideoque secundum doctrinam S. D. actus externi non superaddunt distinctam malitiam ad malitiam actus interioris in voluntate: ergo.

Tertio. Membra externa non sunt subiectum malitiæ formalis, quia carent libertate: ergo neque potentia interna à voluntate distincta possunt esse subiectum malitiæ formalis, cum similiter careant indifferentiâ & libertate.

Respond. ad 1. negando minorem, quia S. Do. 7. doctoris doctrina tantum negat physicam subjectionem ejusdem accidentis physici in pluribus subiectis, non verò moralem, & accidentis moralis præsertim privativi, ut est malitia moralis. Nam accidens morale non necessariò accipit suam individualement unitatem à subiecto; sed eandem potest habere à subordinatione variarum potentiarum vel objectorum.

Ad 2. Respond. Majorem tantum esse veram de analogis attributionis, non autem proportionalitatis, in quibus omnia analogata intrinsecè genus analogum participant, quemadmodum substantia & accidens participant rationem entis: atqui actus intellectus & voluntatis ita dependent à voluntate denominantur peccata, ut ratio peccati ipsis conveniat secundum analogiam proportionalitatis; non tantum attributionis.

Ad probationem è S. D. & ad 3. Respond. Inter sensus & membra externa [de quorum actibus loquitur S. D.] & ex altera parte intellectum ac appetitum sensitivum hanc esse disparitatem, quod in intellectu detur indifferentia radicalis, & tam in ratione quam appetitu sensitivo quedam saltem participata & imperfecta indifferentia, propter conjunctionem ad rationem: unde etiam appetitus inferior [inquit S. D.] est natus obedire rationi, & non semper ita immobiliter adhæret suo objecto, ut non ab illo ex imperio rationis quandoque dimoveri se patiatur: quæ causa est, quod tam in intellectu, quam appetitu sensitivo dentur habitus, quibus facilitatur ad suas operationes producendas. Atqui sensus & membra externa ne quidem habent aliquam imperfectam & participatam indifferentiam, suntque subiecta despotico rationis imperio, membra quoque corporis sunt instrumenta & organa ad liberum voluntatis usum ordinata: ideoque nec habituum sunt capacia.

